

Lehdistötiedote

Luxemburg, 11. tammikuuta 2023

Matkustamisen helpottaminen pandemian aikana: EU:n digitaalinen koronatodistus oli toimiva ratkaisu, muut välineet eivät niinkään

EU:n digitaalinen koronatodistus auttoi matkustusrajoitusten koordinoinnissa EU-maiden välillä ja helpotti matkustamista vaikuttavasti covid-19-pandemian aikana. Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tänään julkaisemassa kertomuksessa todetaan, että muiden EU:n välineiden vaikutus jäi kuitenkin vähäiseksi. Tarkastajat totesivat, että Euroopan komissio ehdotti sopivia teknologisia ratkaisuja nopeasti. Näiden välineiden käyttö kuitenkin vaihteli huomattavasti eri EU-maissa, joten välineiden vaikutus matkustamisen helpottamiseen oli epätasaista. Tarkastajat kehottavat EU:ta valmistautumaan paremmin, jotta se voi kohdata mahdolliset tulevat hätätilanteet menestyksekkäämmin.

EU-maat alkoivat asettaa rajatarkastuksia ja matkustusrajoituksia maaliskuussa 2020, pian sen jälkeen, kun ensimmäiset covid-19-tapaukset oli todettu Euroopassa. Vaikka Euroopan komission toimivalta kansanterveyspolitiikan alalla on rajallinen, komissio teki useita aloitteita, joiden tarkoituksena oli rajoittaa näiden toimenpiteiden vaikutusta vapaaseen liikkuvuuteen. Huomionarvoista on, että komissio kehitti joukon välineitä helpottamaan matkustamista ja auttamaan positiivisten covid-19-tapausten jäljittämässä. Näitä välineitä olivat esimerkiksi kontaktien jäljityspalvelu, sähköinen matkustajalomake ja alusta lomakkeiden vaihtamiseen EU:n jäsenvaltioiden välillä sekä EU:n digitaalinen koronatodistus. EU myönsi 71 miljoonaa euroa näiden tietoteknisten välineiden kehittämiseen.

Tarkastajat totesivat, että Euroopan komissio oli mobilisoinut rahoitusta nopeasti ja omaksunut käytännöllisen lähestymistavan kehittääkseen välineitä kiireellisesti. Kontaktien jäljityspalvelu otettiin käyttöön vain seitsemän kuukautta pandemian alkamisen jälkeen. EU:n digitaalinen koronatodistus puolestaan valmistui ennen kuin EU-maat olivat saaneet rokotussuunnitelmansa päätökseen. Sen sijaan matkustajalomakkeet kehitettiin liian myöhään, sillä joitakin kansallisia ratkaisuja oli tullut saataville jo aiemmin. Tarkastajat panivat myös merkille, että Euroopan komissio ei pystynyt poistamaan joidenkin jäsenvaltioiden varauksellisuutta EU:n välineiden käyttöä kohtaan. Synä varauksellisuuteen olivat tietosuoja ja muut oikeudelliset kysymykset sekä se, että maat olivat jo kehittäneet omat kansalliset välineensä. Yleisesti ottaen komissio kuitenkin puuttui tietosuojaongelmiin ja sovelsi hyviä tietoturvakäytäntöjä.

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

”Oli ratkaisevan tärkeää, että kaikki EU-maat ottaisivat käyttöön yhteiset välineet, jotta ne voivat koordinoida vapaata liikkuvuutta koskevia rajoituksia ja helpottaa matkustamista ennennäkemättömästä tilanteesta huolimatta”, toteaa tarkastuksesta vastaava tilintarkastustuomioistuimen jäsen Baudilio Tomé Muguruza. ”Jäsenvaltiot eivät ottaneet käyttöön kaikkia EU:n välineitä. EU:n digitaalinen koronatodistus oli muista välineistä poiketen menestys.”

EU:n sähköistä matkustajalomaketta käytti vain neljä jäsenvaltiota. Helmikuuhun 2022 mennessä oli myönnetty lähes 27 miljoonaa lomaketta, ja niistä yli yhdeksän kymmenestä oli yhden ainoan EU-maan, Italian, myöntämiä. Myöskään tiedonvaihtoaalustaa ei juurikaan käytetty. Helmikuun 2022 loppuun mennessä alustalla oli vaihdettu vain 256 lomaketta (yhtä lukuun ottamatta kaikki Espanjasta). Kontaktien jäljityssovellusten käyttöönotto vaihteli merkittävästi: toukokuuhun 2022 mennessä suurimman osan jäljituspalvelun kautta välitetystä tiedosta (83 prosenttia) tuottivat yksinomaan Saksasta olevat käyttäjät. Käytännössä EU:n digitaalinen koronatodistus oli ainut väline, jota käytettiin kaikissa jäsenvaltioissa ja myös 45 maassa ja alueella EU:n ulkopuolella. Maaliskuun 2022 loppuun mennessä oli myönnetty yli 1,7 miljardia todistusta. Tarkastajien johtopäätös on, että vain EU:n digitaalinen koronatodistus auttoi matkustusrajoitusten koordinoinnissa EU-maiden välillä ja helpotti matkustamista vaikuttavasti covid-19-pandemian aikana.

Lopuksi tarkastuksessa tuli esiin, että käytössä ei ole erityisiä menettelyjä näiden välineiden käyttöön pidemmällä aikavälillä tai niiden käyttöön ottamiseen nopeasti, jos niitä tarvitaan uudelleen. Esimerkiksi EU:n digitaalisen koronatodistuksen nykyisen oikeusperustan voimassaolo päättyy kesäkuussa 2023; jos se uusitaan, tämä tehdään EU:n tavanomaisen lainsäädäntömenettelyn mukaisesti.

Taustaa

Tämä tarkastus kattaa lokakuun 2020 ja kesäkuun 2022 välisen ajanjakson. Tarkastuksessa keskitytään edellä lueteltuihin neljään EU:n välineeseen ja niihin liittyvään EU:n rahoitukseen. Tarkastus ei kata covid-19-rokotuksiin myönnettyä EU:n rahoitusta, jota tilintarkastustuomioistuin arvioi aiemmin [EU:n covid-19-rokotehankintoja koskevassa erityiskertomuksessa](#).

Tämä tarkastus täydentää tilintarkastustuomioistuimen [erityiskertomusta oikeudesta vapaaseen liikkuvuuteen covid-19-kriisin yhteydessä](#) (julkaistu kesäkuussa 2022). Kertomuksessa selvitettiin Schengen-alueen rajatarkastuksia pandemian aikana.

Erityiskertomus 01/2023 *Matkustamista EU:ssa covid-19-pandemian aikana helpottavat välineet – Tarkoituksenmukaisia aloitteita, joiden vaikutukset vaihtelevat onnistumisista vähäiseen käyttöön* löytyy Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolta (eca.europa.eu).

Lehdistö – yhteydenotot

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lehdistöpalvelu: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547